

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

Leder: Henning O. Haug
Prins Haralds vei 3 B
2819 Gjøvik
Nestleder: John A. Haugestad
Adalsveien 17 A
3185 Skoppum

Org nr: 987 584 769

Bank: 2505 01 93937

Tel: 61132728
Mob: 48067826
E-post: h-o-haug@online.no

Tel: 33042051
Mob: 41546839
Fax: 33042081
E-post: jhauges@online.no

Til:

**De personer / organisasjoner / virksomheter
og institusjoner som kan tenkes å være
interessert.**

Kopi til:

Deres ref:

Vår ref: HOH/JAH/TM

Sted / dato: **Gjøvik / Skoppum /Ski 20.11.2013**

Dykkersaken, et sammendrag

Sikkerhets-, tilsyns-, regelsvikt, forskningsjuks, korrupsjon, ulykker neddyset,
feilinformasjon til Stortinget, mangelfull rettslig belysning, mm.

Innhold

Innledning	s 2
Momenter	s 5
Fotnoter	s 8-27

Dokumentet vil bli fortløpende revidert etter hvert som dykkere vil ha med nye prinsipielle momenter for å utfylle bildet.

Skrevet: 3. februar 2010

Revidert: 9. februar 2010, Rev 1.

Lett bearbeiet: 24. januar 2012, Rev 2.

Revidert: 25. januar 2012, Rev 3.

Revidert: 20. november 2013, Rev 4.

Innledning

Saksopplysning

Etter at dykkerne hadde tapt i Høyesterett, ble Dykkersaken videreført til Den Europeiske Menneskerettighets Domstolen EMD. Også videreføring i FNs menneskerettighets-kommisjon ble vurdert, men aldri realisert. Presentasjon av mulige menneskerettighetsbrudd ligger nedenfor i punkt 35, med tilhørende fotnoter. Dykkerne mener at disse bruddene er begått både med overlegg og uaktsomhet.

Generelt

Verken domstoler eller historikere kan dekke historien fullt ut. Viktige bidrag i så måte er historieverket ”Nordsjødykkerne” (Kristin Øye Gjerde og Helge Ryggvik) og ”Det brutale oljeeventyret” (Bernt Eggen og Bjørn Nilsen). Andre bøker de senere årene inneholder viktige passasjer som kan belyse deler av historien, men er dessverre skjemet av dårlige kildekritikk, som dermed svekker verkenes verdi som kilder. Den uinnvidde leser vil ikke kunne skille fakta fra fiksjon i verker av bl.a. Christian Catomeris, Olivier Truc og Knut Ørjasæter. Det er synd fordi deres arbeid kunne vært viktige bidrag for å forstå bakgrunnen for at en arbeidsgruppe ble skadet etter kort tids arbeid.

Men dykkerne er tidsvitner til en ukultur som viser hvordan fortjeneste overstyrer menneskelige hensyn. Formaljuridiske vurderinger i domstolene har gitt dykkerne rett i sak. Men ansvaret er organisert bort, slik at dykkerne ikke har noe sted å sende regninga for det som avdøde lagdommer Peter Lossius håpefullt kaller; ”deres rettmessige erstatning”.

Dette sammendraget yter heller ikke rettferdighet overfor de menn som ble rammet av skader etter en svært kort karriere. Det gikk i gjennomsnitt ikke mer enn åtte-ti år før dykkerne forsvant ut av yrket med alvorlige skader.

Medisinsk Fakultet ved Universitetet i Bergen advarte tidlig, allerede i april 1994, i sitt høringssvar til KAD på Krombergrapporten, om at en stor del av dykkerne slutter etter 2 – 3 års yrkesaktiv karriere. Og at dette er, sitat:» en helt særskilt foreteelse som man ikke har i noe annet yrke». Sitat slutt.

Yom Kippur

Hvorfor tillot Staten at olje- og dykkerbransjen brøt alle de godt innarbeidede prinsippene for sikkerhet i arbeidslivet? Føre-var-prinsippet gjaldt under den daværende arbeidervernloven, som det gjelder under arbeidsmiljøloven i dag. Uprøvde prosedyrer og teknologi ble tatt i bruk på dypet i Nordsjøen, hvor arbeidsdybdene over natta ble doblet og tredoblet i forhold til det man hadde erfaring fra under arbeidsdykking generelt.

Hvorfor tillot staten at uøvde og sågar dykkere uten tidligere dykkerkurs kunne få ”on the job training” under de vanskeligste dykkforhold som fantes i verden?

Hvorfor tillot Staten at næringen skulle slippe å rapportere om ulykker og nestenulykker, og slik hindre at man lærte av feil?

Hvorfor fikk det statlige og private oljemiljøet desinformere Stortinget om sikkerhetsspørsmål i 25 år? Skiftende regjeringer kjente til problemene, mens opinionen og Stortinget fikk et glanset bilde.

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

Svarene som gamle og etter hvert døde politikere og embetsmenn sitter på, får vi trolig aldri. Men etter Yom Kippur-krigen som startet 6. oktober 1973 boikottet araberlandene oljeleveransene til vesten. Stilt overfor slike problemer, som bl.a. ga krise i verdensøkonomien og drivstoffrasjonering her hjemme, oppsto et enormt press på Norge for å få fart på produksjonen. Kanskje kan de mange snarveiene på sikkerhetsområdet forklares av ønsket om rask og stor produksjon. Dermed blir det ekstra forkastelig at de som måtte ofre helsa for å få dette til, ble gående uten det sosiale nettverket som alle andre arbeidsfolk nyter godt av.

Men hele forklaringen ligger neppe her. I 1973 hadde det vært dykket i Nordsjøen i sju år. Man visste allerede på dette tidspunktet at yrket påførte unge menn varige skader og død etter få års karriere. Men Yom Kippur kan kanskje forklare hvorfor verken bransjen eller Staten ville vite om skadene eller årsaken til dem, og heller ikke ville innføre grunnleggende sikkerhetsstandarder. De ville ikke ta seg tid til å gjøre de sikkerhetsmessige grunnarbeidene. Hadde de gjort det, ville kanskje produksjonstoppen inntruffet om lag fem år seinere. Viser også til serien "Olje", vist på NRK som dekker en del av det storpolitiske spillet og kravet om hurtig utbygging av Troll feltet.

Prosessen

Juridiske prosesser i Norge er slik lagt opp at de hindrer opplysning av kompliserte saker. Relativt omfattende behandling i tingrett, beskjæres i lagmannsrett. I dykkersaken har lagmannsretten kommet til at de mangler rettsgrunnlag for å dømme i dykkernes favør. I Høyesterett er det bare en flik av sakskomplekset som kommer opp. Selv om momentene nedenfor er en del av sakskomplekset, er bare en brøkdel av dette belyst for Høyesterett. Kjeden av hendelser, fellesnevneren, som i sum ødela arbeidsmiljøet og helsa til alle dykkere er ikke godt belyst for verken lagmannsretten eller Høyesterett.

Men slik er visstnok det norske systemet. Sakene barberes underveis til lite står igjen. Høyesteretts dom er da også et formaljuridisk verk, som virker nokså teoretisert og virkelighetsfjernt på vanlige arbeidsfolk. Er du bare smart nok, kan du ofre livet og helsa til arbeidsfolk uten å stilles til ansvar. For det var Staten som ledet an og drev fram de uforsvarlige arbeidsforholdene. Næringen takket og bukket, og grep muligheten til profitt uten plagsomme sikkerhetsanalyser og sikkerhetsforanstaltninger. Nå skyver Staten ansvaret over på næringen alene - med domstolenes velsignelse. Tilbake står ribbede dykkere, yrkesskadet, men uten noe sted å sende regninga.

For ODU har dette vært frustrerende. Før rettssakene startet, ble vi enige med Staten om at saken til tre dykkere skulle avgjøre prinsippene for alle. ODU var partshjelper i alle instanser.

Så opplever vi at Arbeidsdepartementet med statsrådene Bjarne Håkon Hansen og Dag Terje Andersen har lurt oss trill rundt. I retten får vi bare belyse forhold knyttet til de tre pilotene, ikke andre forhold av prinsipiell betydning. Dermed rammes både helheten og de prinsipielle sider i sakskomplekset.

Eksempel ...

... på dette er det som vi dykkere kaller body snatching. Dykker- og oljeselskapene (som solidarisk ansvarlige) fikk lov til å frakte døde arbeidere ut av norsk sone for at sakene ikke

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

skulle etterforskes. Når likene kom over i andre staters område, ble de heller ikke etterforsket fordi ulykkene skjedde i Norge.

Staten kjente til og aksepterte at ulykker ikke ble varslet og følgelig heller ikke undersøkt. Dermed frasa Staten seg kunnskap som man kunne lære av, og slik utvikle tryggere arbeidsforhold for dykkerne. Dette mener vi er brudd på handlingsplikten etter den Europeiske menneskerettighetskonvensjon. Høyesterett mener derimot at Staten har oppfylt sin plikt når den har delegert sikkerhetsansvaret til det enkelte selskap. Staten har heller ikke etter Høyesteretts mening plikt til å gripe inn når de kjenner til alvorlig helsesvikt blant dykkerne, noe som var klart få år etter at den uregulerte nordsjødykkingen startet i 1966.

Dommen finnes på denne internettsadressen:

http://www.domstol.no/DAtemplates/Article_21552.aspx?epslanguage=NO

Vi opplever at Høyesterett i sin teoretiske tilnærming til realitetene i Nordsjøen, har et noe naivt syn på statens gode vilje og et virkelighetsfjernt bilde av forholdene rundt dykkervirksomheten. I håp om at dommerne vil ta lærdom av det de har vært med på, til nytte i andre saker senere, sender vi dette dokumentet også til førstevoterende Erik Møse og hans kolleger Toril Marie Øie, Liv Gjølstad, Clemet Endresen og Jens Edvin A. Skoghøy. Dernest kommer hensyn til vanlig folkeskikk. Når enkeltpersoner kritiseres, også dommere, skal de vite hva som sies om dem.

Granskning

I dette dokumentet har vi tatt opp forhold som viser betydelig svikt i rettsprosessene. Mye av dette skyldes at Staten, i strid med Stortingets forutsetning, har fordreid virkeligheten og dermed gitt ulike domstoler feil grunnlag for sine konklusjoner.

I en så viktig sak burde det vært gransket om den sterke part, Staten og Statens vitner, har opptrådt uredelig i forhold til å legge virkeligheten fram til doms. Vi mener at svikaktig opptreden er åpenbar, både historisk og i forhold til rettsprosessene.

Høyesterett, som nå får skylda for at urett hvitvaskes til rett, burde for egen del være interessert i en uavhengig granskning av opplysningene som er gitt ulike domstoler, både dykkernes opplysninger og Statens opplysninger.

Politisk løsning

Foreløpig er Staten frikjent for erstatningsansvar i Norges Høyesterett. Hvorvidt dette endrer seg etter en runde i menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg, er vanskelig å spå, men ettersom sammenheng mellom mangelfulle prosedyrer og teknologi, og dykkernes skader, er fastslått i alle domstolene, bør det finnes et grunnlag for en politisk løsning som innebærer full erstatning. En slik løsning vil ikke ha smitteeffekt, skape presedens. (Se eksempelvis på punkt 2 i momentliste nedenfor).

Mens andre grupper ble sikret gjennom ulike arbeidervern- og arbeidsmiljølover med dertil hørende forskrifter, ble dykkerne med forsett utsatt for åpenbare mangler i sitt arbeidsmiljø.

De forretningsmessige forhold er så vidt sammenvevde at det burde være mulig for bransjen og Staten å spleise på en endelig løsning. Jfr. innledende fotnote nedenfor.

I det følgende tar vi for oss noen punkter i dykkersaken. I fotnoter bakerst har vi knyttet noen kommentarer til punktene.

Momenter i saken

Punkt 1:

Dykkersaken ses på som ferdigbehandlet politisk og juridisk. Fasit: Stortinget har erkjent politisk og moralsk ansvar, men Høyesterett har avvist erstatningsplikt. I norsk praksis vil erstatning etter et politisk ansvar ligge vesentlig lavere enn juridisk ansvar.

Punkt 2:

- a) Dykkerne er eneste yrkesgruppe som arbeider i fremmed element, som utsettes for store trykkforandringer og puster fremmede gasser.
- b) Eneste yrke i verden hvor arbeideren risikerer å pådra seg en dødelig sykdom som må behandles - av medisinsk ukyndig personell - hver gang han er på vei tilbake fra jobb.

Punkt 3:

En hel dykkepopulasjon er skadet. Staten, lagmannsretten og Høyesterett påstår alle at operatørene er ansvarlige og "søkegode", vel vitende om at disse vil påberope seg foreldelse.

Punkt 4:

Arbeidstilsynet hadde tilsynsansvar frem til 1978. En mann uten kunnskap om dykking fikk ansvar for hele bransjen.

Punkt 5:

Staten er lovgiver og legger premissene for all virksomhet på norsk sokkel.

Punkt 6:

Staten er rettighetshaver, grunneier, konsesjonsmyndighet, premissleverandør, hovedprofitør, tilsynsmyndighet og har de dominerende økonomiske interessene i virksomheten.

Punkt 7: Forskning.

- a) Dødsulykken under sveiseforsøk i Skånevikfjorden utløste krav om kontrollerte dybdeforsøk.
- b) NUI-NUTEC: Staten delaktig i forskningsdykk med formål å bevise sikker dykking til 4-500 meter. Alle forsøksdykk skadet dykkere.
- c) Forsøk i rom sjø ble avlyst etter mislykkede forsøk i trykktank. Utad ble imidlertid forsøkene feilaktig beskrevet som så vellykkede at test i sjø kunne sløyfes.

Punkt 8:

- a) Ingen forskning på, og heller ingen (eller minimal) statistisk innsamling / systematisering av empiriske data fra den grunnere operasjonelle dykkingen, som skadet flest dykkere.
- b) Staten aksepterte at ulykker og nestenulykker ikke skulle granskes.

Punkt 9:

Medisinsketisk komite godkjente dykk på sviktende premisser, og undersøkte ikke tidligere erfaringer ved senere godkjenninger. Staten unnlot å fatte vedtak som ga komiteen sanksjonsmuligheter.

Punkt 10:

Tabeller er det viktigste sikkerhetsverktøy for dykkerne. Det tok 25 år før Oljedirektoratet innførte standardtabeller som drastisk minket trykkfallsyke.

Punkt 11: Forurensning

Dykkerne badet i og pustet inn ukjente kjemikalier under trykk.

Punkt 12:

Dykkere måtte puste Neongass uten forutgående testing.

Punkt 13:

Dispensasjoner. Gitt for år om gangen. Økt risiko for dykkerne.

Punkt 14:

Sertifisering først i 1980. 14 år etter petroleumsvirksomhetens oppstart på sokkelen.

Punkt 15:

På 70 tallet, skrikende behov for dykkeskole. Ikke igangsatt før i 1979.

Punkt 16:

- a) Underrapportering eller ikke eksisterende rapportering av ulykker og nærulykker.
- b) Nærkatastrofe mellom plattformene Tor og Philips SS førte til at jagerfly ble forberedt til å senke Philips SS-plattformen. Dykkerne ble ikke avhørt.

Punkt 17:

Korrekt døds/ulykkesstatistikk eksisterer ikke.

Punkt 18:

Lik smuglet over landegrensene for å få ned dødsstatistikken.

Punkt 19:

Verdens farligste yrke. 1000 ganger farligere enn andre risikøyrker.

Punkt 20:

Etter et mislykket testdykk i 2002 (36 år etter at dykkingen startet), hvor 6 av 8 dykkere kom til overflaten med så store skader at fire måtte slutte å dykke, ble dybdegrensen redusert fra 400 til 180 meter.

Punkt 21:

En av Statens grunnpillarer i retten har vært konklusjonene etter div. medisinske konsensuskonferanser, som underkommuniserte helsefare, og som aldri vurderte andre helsefarer enn de trykkrelaterte.

Punkt 22:

Staten har ikke benyttet seg av "føre-var-prinsippet".

Punkt 23:

Staten har - som Regjeringsadvokaten sa i Høyesterett - organisert seg vekk fra ansvaret, og at dette var hensikten med å organisere petroleumsvirksomheten slik det ble gjort.

Punkt 24:

Oljedirektoratet har bevisst, ved usannheter og fortielser, ført Stortinget bak lyset, både om arbeidsmiljø, skader og dykkebegrensninger.

Punkt 25:

Korrupsjon i Oljedirektoratet ble ikke imøtegått fra Statens side i Høyesterett. Bestrides ikke i dommen.

Punkt 26:

OD/staten har direkte motarbeidet kritiske forskere/rapporter.

Punkt 27:

Staten vedtok at dykkerne ikke skulle komme inn under arbeidsmiljøloven. Begrunnelse; For stor økonomisk belastning for samfunn/bransje.

Punkt 28:

Under rettsforhandlingene har RA kjørt etter en forutsetning: Å vinne saken. Vi var i retten fordi vi var henvist dit av Stortinget, og fordi vi hadde gjort noe som gagnet hele samfunnet. Det tilligger Staten et særlig ansvar å rydde opp fordi sikkerhetsmanglene som lå under profitten var velkjent og valgt..

Punkt 29:

I forberedende rettsmøter ble de tre parter, domstolen, Regjeringsadvokat og dykkere, enige om at den fulle dykkesak ville bli belyst via tre piloter. Høyesteretts kjæremålsutvalg vingeklippet saken til å gjelde kun de tre. Vår sak betydelig svekket.

Punkt 30:

Flertallet av Høyesterettsdommerne har tidligere arbeidet for vår motstander Regjeringsadvokaten og/eller Lovavdelingen i Justisdepartementet.

Punkt 31

Regjeringsadvokaten vil ikke tas til inntekt for departementets syn.

Punkt 32:

Konsesjoner ble delt ut, selv om Staten visste at det ikke fantes teknologi og rutiner for å sikre dykkerne.

Punkt 33: Flere av Statens ekspertvitner hadde større partsinteresser enn Staten i saken, uten at dette ble opplyst for lagmannsretten og tingretten.

Punkt 34: Regjeringsadvokatenes interne etikk er problematisk.

Punkt 35: Det fins flere grunnlag for menneskerettighetsbrudd, som; tabeller, dispensasjoner, utestet utstyr og prosedyrer, ulykker fortiet, manglende etterforskning, manglende medisinsk vurdering av dykkevirksomheten, statlig trening av sikkerhetsarbeid, falsk informasjon til Stortinget og utbyggingstillatelser på sviktende premisser, med mer.

Punkt 36: Statens sakkyndige psykiater Lars Weisæth bør granskes.

Punkt 37: Den 4. august i 2010, altså etter avsluttet domstolsbehandling i Norge, publiserte Haukeland Universitetssykehus sin forskningsrapport ang. hjerneskader hos dykkerne. Rapporten heter: "Cerebral diffusion and perfusion deficits in North Sea Divers". Konklusjon: Tilnærmet samtlige dykkere har hjerneskader i forskjellig grad. Se fotnote.

For Offshoredykkerunionen

Henning Olav Haug (sign)
Leder

John A. Haugestad (sign)
Nestleder|

Terje S. Marøy (sign)
Medforfatter

Fotnoter

Politisk løsning

Høyesterett hevder at dykkerne med rette kan saksøke olje- og dykkerselskapene, hvorav Statoil er det dominerende selskapet i Nordsjøen. I rettssakene har Staten etter Stortingets krav ikke kunnet påberope seg foreldelse, men de har avvist ansvar. I forhold til Statoil erkjenner eieren, Staten, at de har ansvar for dykkerskadene, men vil her trolig påberope seg foreldelse. Dykkerne har fått rett i sak, men Staten har kunnet organisere seg bort fra alle konsekvenser.

Om nå dykkerne skulle lykkes å komme rundt foreldelsesfristene, og få den rett som både Staten selv og domstolene gir dem, er det like fullt Staten som indirekte må ta regninga. Det skyldes skatte- og avgiftsregimet, som gjør at selskapene må overføre cirka 80 prosent av sine inntekter til Staten. En eventuell erstatningssum kan utgiftsføres før beskatning.

I beste fall vil et endelig oppgjør for norske dykkere koste mellom en og to milliarder kroner, etter at trygdeytelser mv er trukket fra. Om bransjen og Staten i fellesskap inngår et spleiselag, vil det ikke bli store summer på hver. Vi kjenner ikke til hvor mange oljeselskaper

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

som operer på norsk sokkel, men settes summen til ti, vil erstatningen utgjøre i snitt 100-200 millioner kroner, før Statens bidrag.

Det er en brøkdel av det som årlig betales i utbytte til eierne, som ikke har tatt personlig risiko underveis. Beløpet vil knapt påvirke det årlige utbytte i utbetalingsåret (eller årene om man blir enig med dykkerne om utbetaling over tid). Dessuten har Staten avsatt et sikkerhetsfond som kan belastes om den vil bidra i et spleiselag, slik at erstatningen ikke behøver å påvirke de ordinære statsbudsjetter.

Dykkerne ser ut til å ha betydelig lavere levealder enn resten av befolkningen. Men for mange vil det være en lettelse både å få den anerkjennelse som en erstatning representerer, samt at de kan overlate noe til sine pårørende som har måttet leve med sine fedres og ektefellers traumer.

Men dette handler om politisk vilje, og den går sjelden nedover.

1:

Staten gikk imot egen granskningskommisjon (Lossius) som ønsket at dykkerne skulle gis sitat ”rettmessig erstatning” (i eget brev til dykkerne). Dykkerne vant i Oslo tingrett, tapte i lagmannsretten og Høyesterett, begge steder etter å ha fått skåret bort viktige sider ved saken, som dermed ikke ble skikkelig belyst.

Dykkerne har fått domstolenes medhold i sammenhengen mellom utilstrekkelig sikring og skadene et overveldende flertall dykkere er påført. Men de har ingen steder å rette krav. Om Staten hadde tapt saken, ligger det i konsesjonsvilkårene at Oljeselskapene skal overta slike regninger.

Statens inntekter og oljeselskapenes utbytte er nå på flere tusen milliarder kroner. Et fullt erstatningsoppgjør basert på norsk rettspraksis vil trolig koste mellom 750 millioner og to milliarder kroner (pluss-minus).

2:

Dykkerforskeren Dr Peter Bennet hevdet på midten av 1970-tallet at hvert eneste dykk til de aktuelle dybdene var et menneskelig eksperiment. Han påtalte også manglende rapportering av ulykker. 11 døde i Nordsjøen i 1974 var trolig toppen av isfjellet, hevdet han den gang. Etter daværende lovverk, Arbeidervernloven, skulle dykkerne hatt beskyttelse i godkjente prosedyrer. Slike eksisterte ikke før den mangelfulle forskriften av 1978 ble vedtatt, 12 år etter at pionertiden startet.

3:

Høyesterett slår fast at oljeselskapene (med Statoil som hovedselskap) og dykkerselskapene kan saksøkes. Staten har som politisk organ innvilget fritak fra foreldelse. Staten som eier derimot vil neppe gi slikt fritak. Dermed står dykkerne med sin rett – uten at den får praktisk betydning for dykkerne. Jfr. Fotnote ”Politisk løsning” foran.

4:

Sammenligning: Det vil være utenkelig å overlate flysikkerheten til en person, eller en liten gruppe personer, uten flyfaglig forankring. De har et eget tilsyn, Luftfartstilsynet med en hel stab i ryggen. Dykkerne var ikke fagorganisert før 1977. Arbeidstilsynets ukyndige

representant var dykkernes eneste ryggdekning for liv og helse, samtidig som han skulle holde teknisk tilsyn med en hel industri under utvikling fra ingenting til multimilliardindustri. Dommernes konklusjon: Staten roses for i det hele tatt å ha satt "en egen mann på oppgaven". En helt ny virksomhet, som skadet alle arbeidere i løpet av få års karriere, får lov til å holde på uten offentlig regulering. Dommerne legger ikke vekt på at Staten ble varslet om og visste om at ulykker og nestenulykker verken ble varslet eller gransket. Det ble ikke holdt oversikt over døde, og døde kunne fraktes bort fra ulykkesstedet, for at selskapene kunne slippe norsk granskning. Det skjedde med aksept fra Arbeidstilsynet.

To av disse (Gary Shields og Peter Kelly) døde på Ekofisk i 1974. Direktoratet for arbeidstilsynet og politiet visste om disse ulykkene. Philips fikk ingen påtale for å ha unndratt seg norsk etterforskning. Arbeidstilsynet underslo ulykkene i norsk ulykkesstatistikk, og uttalte seg uriktig om saken da den ble omtalt i Bergens Tidende i januar 1975. Pårørende ble aldri koblet til Rikstrykdeverket med adgang til å prøve hvilke pensjonsrettigheter de hadde etter sokkelovens § 2. (Kilde Jan Chr. Warloe).

Det fantes og finnes ingen statistikk over skadde dykkere. Undersøkelse i ettertid viser at nær hele arbeidsstokken har pådratt seg alvorlig yrkesskade.

Det fins ingen statistikk over døde dykkere, bare et løst fundert anslag. Dykkere som døde i friperiodene er ikke tatt med i noen statistikker. Hjerneslag er en gammelmannssykdom med lignende symptomer som trykkfallsyke. Unge menn dør normalt ikke av slag, da er det nærliggende å tro at dødsfallene skyldes trykkfallsykene de har vært gjennom. Men dette ble aldri undersøkt, og blir fortsatt ikke undersøkt.

Selvmordsraten hos (eks)dykkere er eksepsjonell. Det er også antallet med psykiske problemer. Her ligger årsaken til at stiftelsen Dykkekontakten ble opprettet.

5:

Høyesterett fratar Staten plikt til å regulere farlig virksomhet. Det legges ikke vekt på at Staten motsatte seg å stille minstekrav til dykkertabeller, dykkerens eneste verktøy for å hindre potensielt dødelig og svært skadelige trykkfallsyke. Staten dispenserte regelmessig fra det regelverket som fantes, uten å vurdere helsemessige konsekvenser av dispensasjonene. Konsekvensene handler om sykdom uten behandlingsmulighet, bakteriefyllt bomiljø uten luftemuligheter, blodplateforandringer når dykkerne var innelåst i 32 dager i stedet for maks 16, forurensingsfare som mangedobles ved trykk og tid uten utluftning, støy, restitusjon, osv. Mange av disse farene var velkjente problemstillinger i industrien, men ble med forsett oversett overfor dykkerne.

6:

Staten fritar seg selv for alt ansvar forbundet med alt dette, og har fått Høyesterett med seg på dette synet. Når Staten ga sine konsesjoner, var det med fullt kjennskap til at de fleste overlevende dykkere ville forsvinne ut av yrket med store skader før ti års karriere. Høyesterett mener Staten har fullført sin handlingsplikt når de har delegert sikkerhetsansvaret til det enkelte selskap, og Staten har ingen plikt til å gripe inn når de ser at store deler av arbeidsstokken faller ut av arbeidslivet med store skader etter få år. Vi er uenige i et slikt syn, og dette er en hovedgrunn til at vi vurderer å ta saken til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen eller FNs menneskerettighetskommisjon.

7: Forsøksdykking

- a) Skåneviksdykket ble utløst av kravet fra Stortinget om at olje- og gassutvinning på norsk sokkel skulle settes i gang på den betingelse at hydrokarbonene kunne føres inn til prosessanlegg i Norge. Langt på overtid (i 1978) gjennomførte Staten ved Direktoratet for arbeidstilsynet, Hydro og Taylor Diving og andre med implisert dykkeekspertise i prosjektet, et dykk med så mange sikkerhetsmangler at det tok livet av dykkeren David Hoover. Staten dispenserte fra bailout (reservegassflaske). Deretter tiet de, eller forklarte seg usant om at bakgrunnen for ulykken skyldtes teknisk svikt. I stedet ble miljøet og Hoovers enke fortalt at han døde som følge av sin egen menneskelige svikt. Trolig for å unngå en opprivende rettssak, ble enken tilkjent en månedlig pensjon, under det villedende begrepet ”stipend”, resten av sitt liv. Dykkeren Jan Chr. Warloe ble forsøkt kneblet av Direktoratet for Arbeidstilsynet ved Odd Høydal. Begrunnelsen hans var i følge Warloe at man fryktet et nytt Kings Bay. Forklaringene som ble innsamlet av den lokale lensmannen for deretter å bli overlevert til Arbeidstilsynet, viste tydelig at uhellet var teknisk svikt etter gitte dispensasjoner fra sikkerhet. Dette ble underslått i Arbeidstilsynets rapport til statsadvokat Simmonæs i Bergen, som dermed henla saken. Dykkerne vet fortsatt ikke om det er Staten eller Oljeselskapene som i cirka 30 år betalte fru Hoovers stipend, men hun kom bedre ut av det økonomisk enn andre dykkerenker. Slik har Staten og bransjen forskjellsbehandlet ofre etter ulykker, når skandale truet.
- b) Selv om Oljedirektoratet benekter ansvar for forsøksdykkingen, var Staten både finansiell støttespiller og delvis oppdragsgiver på enkelte forsøk. I tillegg observerte de alle dykk. Derfor hadde Staten fullt og helt innsyn i de mislykkede dykkene. Oljedirektoratet desinformerte Stortinget og opinionen om at det var trygt å dykke til 400 meter. Slik ga Stortinget klarsignal til ilandføring over Norskerenna på falske premisser.

Falsk kjøpsavtale viser korrupsjon:

I 1990 kjøpte statseide Statoil, delstatslige Hydro og Saga en treårig beredskapsavtale om dykkeberedskap til 400 meters dybde, med opsjon på fornyelse. Både oljeselskapene, Oljedirektoratet og dykkerselskapet visste at slik beredskap ikke fantes, dykkere kunne ikke arbeide på slike dyp. Men en falsk avtale kunne tjene ett overordnet formål, å berolige Stortingets olje- og miljøpolitikere. Etter at de dype feltene og Norskerenna var forsert, ble grensen satt til 180 meter (i 2003), men da var disse utbyggingene sluttført. Dette er korrupsjon, der ledende forretningsinteresser bytter penger, *500 millioner kroner*, for å sikre en større profitt på falske premisser.

Samtidig tjente desinformasjonen til å feilinformere unge menn om risikoen ved dykking i Nordsjøen. De hadde derfor ikke forutsetning til å vurdere yrkesrisikoen realistisk, mens Staten satt med fasit. Svært få klarte en karriere over ti år som dykker; mange ble skadd på sine første dykk. Gutta valgte et risikoyrke, ja vel. Men det Staten sammen med næringen underslo, var at yrket med overveldende sannsynlighet ville skade dem etter få år. Siden det var Oljedirektoratet selv som produserte desinformasjonen, jfr seksjonssjef Olav Hauso i flere presseoppslag, er dette et brudd på Statens handlings- og informasjonsplikt i forhold til kjent fare.

Mer om korrupsjon i fotnote 25.

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

Høyesterett mener imidlertid at Staten kan fortie slik informasjon, som kunne berget en generasjon dykkere fra et traurig liv. Glitrende juridiske papirer er dessverre ingen garanti for at dommere med klokskap kan se opp fra skrivebordet og inn i en kompleks risikofylt verden.

- c) Det var en klar forutsetning at forsøksdykkene skulle verifiseres med dykk i sjø før nye dybdegrensener til 400 meter ble satt. Med utgangspunkt i usannheten om at forsøksdykkene var vellykkede, ble sjøforsøkene avlyst. Derfor fantes ikke beredskap mot uhell og miljøskadelige utslipp da de dype feltene og Norskerenna ble utbyggt. Om ikke annet ville både miljøorganisasjoner og miljøpolitikere skapt rabalder og sikret en opplyst debatt før utbygging hadde blitt tillatt, om premissene var lagt riktig fra myndighetenes side.

8:

De fleste dykkerne ble skadd på dykk fra noen få til 150 meters dybde. Tidligere lege ved NUI-NUTEC Stein Tønjum vitnet i retten om at det ikke fantes midler til å forske på denne ordinære dykkingen. Midlene gikk til grensesprengende dybdeforsøk, mens dykkere i hopetall forsvant ut av yrket med alvorlige skader etter få år. Han hevdet at menneskeforsøk ble gjennomført uten forutgående dyreforsøk. Overflatedekompresjon kalte han hasardiøs. Dykkere som fortsatt hadde gassoverskudd i kroppen ble løftet til overflaten, strippet for utstyr og blåst ned til dekompresjonsdybde i kammer. Dykkeren er da i realiteten påført en dødelig sykdom som må behandles for å unngå permanent skade. Svært ofte var man ikke rask nok, og dykkerne ble syke. Godt betalte bransjeleger hevder at man ikke visste og heller ikke vet om bobler i sentralnervesystemet er skadelig. Men det vet enhver allmenmedisiner, sykepleier, narkoman (som alltid sjekker at sprøyta er tom for luft før skuddet settes) og lekmann, uten at det stimulerte bransjen og staten til å innføre tryggere prosedyrer.

Fortsatt foregår luftdykking inntil 50 meter med overflatedekompresjon. Dette er forbudt i flere land, men praktiseres fortsatt i Norge. Trolig grunnet økonomi.

9:

Alle dykk på NUI-Nutec ble forelagt de medisinsk-etiske komiteer, men delvis med uriktig informasjon, og dels etter at forsøkene var i gang.

Etisk komite fikk rutinemessig forsikring om at forsøkene hadde lav risiko, og at faren for trykkfallsyke i praksis var ikkeeksisterende. På det grunnlag fikk de klarering for dykkene.

Etter at klarering ble gitt, ble prosjektene endret. Ved ett tilfelle ble dykkere påført massive gassboblestrømmer til hjernen, i et forsøk der dette var uunngåelig, og prosjektledelsen visste det. Ved senere søknader ble bevisste eller uforutsette ulykker ikke omtalt, komiteene fikk aldri vite om helseskadene. Når komiteene ikke selv etterspurte utfyllende dokumentasjon, ble de et nyttig redskap for forskerne og den statlige observatøren Oljedirektoratet.

I minst ett dykk satte man i gang dykket før klarering forelå. På minst ett dykk ble en alvorlig syk dykker nektet behandling, noe som kunne fått fatal utgang. Seinere ble det påvist hjerneskade fra dykking hos vedkommende, og han døde av hjerneslag. I mangel på obduksjon vet vi likevel ikke om Bjørn Gjerdes slag rammet det skadde området, slik tilfellet

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

har vært hos en annen dykker som fortsatt er i live, og som er undersøkt for nettopp en slik sammenheng.

Anbefaling:

I disse dager dør en rekke dykkere i alderen mellom 50 og 70 år. ODU anbefaler at Nasjonalt kompetansesenter for hyperbar- og dykkemedisin i samarbeid med Gades institutt setter opp et program for obduksjon av døde dykkere. Det kan gi verdifull viten for å sikre kommende generasjoner dykkere.

10:

Lenge før nordsjødykkingen begynte, var dykketabeller anerkjent som dykkernes viktigste sikkerhetsverktøy. I 1966 fantes ikke tabeller for dypere dykk enn 60 meter. USNavy hadde utviklet en beregnet tabell for dypere dykk. Den skulle kun benyttes i nødstilfelle, som ved evakuering fra havarert ubåt, der det fortsatt var håp om overlevende. Tabellverket inneholdt advarsel mot kommersiell bruk, og den anbefalte svært lang dykkerpause etter hvert dykk. Dykkeselskapene fikk lov av Staten til å bruke en modifisert utgave av denne tabellen. Avviket var i hovedsak nedkorting av dykkpausene, altså en svekkelse av sikkerheten.

I tillegg fikk dykkeselskapene utvikle sine egne hemmelige tabeller. Kjappe og dermed farligere tabeller ble en konkurransefaktor, der tid og penger gikk foran dykkernes sikkerhet. Stortingsrepresentant Rolf Hellem advarte mot dette i Stortinget i november 1974, uten at advarselen ble fulgt opp av Arbeidstilsynet, som den gang hadde tilsynsansvaret i Nordsjøen.

Tabellene ga trykkfallsyke i et enormt omfang, men Staten motsatte seg alle krav om å innføre en minste standard for dykkertabeller.

I følge Oljedirektoratet i dykkernes rettssaker var det to grunner til at de motsatte seg felles minstestandard i tabellene:

- * Oljedirektoratet hadde ikke egen kompetanse på dykkertabeller.
- * Oljedirektoratet fryktet erstatningskrav om dykkere ble syke etter å ha dykket på en offentlig godkjent tabell.

Slik aksepterte Statens tilsynsmyndighet at dykkere ble skadet i stort omfang, så lenge Staten selv ikke var direkte involvert i skadene. Da Staten motvillig måtte gi seg etter et kvart århundre i 1991, ble trykkfallsyke praktisk talt utryddet på aktuelle arbeidsdybder i Nordsjøen.

Høyesterettsdommerne Møse, Endresen, Skoghøy, Øie og Gjølstad mener i fullt alvor at Staten kan obstruere grunnleggende krav til sikkerhet, uten at det strider mot en stats handlingsplikt i flere av de menneskerettighetskonvensjoner Norge har sluttet seg til. Konvensjonene fastslår i motsetning til de nevnte dommerne, at Staten har handlingsplikt når liv og helse trues. Derfor fant vi det naturlig å fremme saken for prøving i EMD, subsidiært i FNs menneskerettighetskommisjon.

11.

Til dags dato holder Staten og bransjen hemmelig hvilke stoffer dykkerne badet i. Dykkerne ble direkte eksponert for stoffene under trykk, på gjennomvåt hud og gjennom innånding i

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

kammeratmosfæren. Intet statlig organ - SFT, Folkehelseinstituttet, STAMI eller andre har noen gang foretatt en konsekvensanalyse. Dykkerne blir ekstremt eksponert fordi:

- Giftighetsgraden (dosen) av selv ørsmå forekomster i kammeratmosfæren øker proporsjonalt med trykket.
- Når huden er våt i timevis forsvinner det beskyttende fettlaget og forurensninger i flytende eller fast form opptas lettere i organismen.

Forurensningen medførte store utslett, og huden løsnet fra kroppen, særlig hendene. Enkelte ble arbeidsuføre av dette, langtidsvirkningene for alle er ikke kartlagt. Men mange av senskadene er beslektet med løsemiddelskader.

At man fortsatt ikke har kartlagt denne faren er uansvarlig. Et enkelt regnestykke viser hvorfor. Eksponeringens skade henger blant annet sammen med eksponeringstid før utlufting.

En overflatearbeider som eksponeres for en gitt mengde kjemikaliedunst kan gis faktor 1 – en - før han etter endt arbeidsdag kan puste friskluft, og slik få luften ut gift fra kroppen. Tilsvarende forurensning gis verdien 10 på 90 meter (partialtrykket øker tilsvarende 10 bar/atmosfærer). Men ettersom dykkerne ikke kommer ut i frisk luft, blir tallet 30 per døgn. En normal metningsperiode på 16 døgn, tilsier dermed 480 ganger overflateeksponeringen før dykkeren får puste frisk luft. Uten å vurdere dette åpenbart bekymringsfulle fenomenet, fikk dykkerselskapene rutinemessig dispensasjon til å øke metningsperiodene (dykkernes) lengde til 24 og 32 døgn, altså en eksponering på 720 til 960 ganger overflateeksponeringen. Verdier under tiltaksgrensene på overflaten kan slik ligge langt over tiltaksgrensene under trykk. På større dybder blir forholdet enda verre.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet lovet en granskning etter flere artikler i Dagbladet om at oljearbeidere var kjemikalieskadde, 15. april 2003. Etter regjeringsskiftet takket statsråd Bjarne Håkon Hansen ja til et tilbud fra Oljeindustriens landforening (Per Terje Vold) om at de ville påta seg granskningen, altså at de skulle granske seg selv. Siden har det vært tyst om saken siden, som altså Dagbladet avdekket for sju år siden.

12:

I Nordsjøen fikk dykkerselskapene lov av Staten til å eksperimentere med nye løsninger, direkte på dykkerne, uten forutgående testing. Slike forsøk ble gjort med neon i pustegassen. Neon var billigere enn helium som erstattet nitrogen på større dyp. Mange dykkere besvimte, som i seg selv er ekstremt farlig på store dyp. Før-var-prinsippene som datidens arbeidervernlov bygget på, ble systematisk satt til side for Nordsjøens mest utsatt arbeidere, med Statens fulle kunnskap og aksept, og nå med fem høyesterettsdommers velsignelse.

13:

Dispensasjonene gjaldt i hovedsak:

- Lengde på slanger, som førte til lenger evakueringstid og evakueringsvei fra arbeidsplass til klokke ved uhell. Lang slange økte risikoen for at den kunne hekte seg fast i hindringer. Uten slik dispensasjon måtte dykkerskipene oftere flytte på seg, noe som ikke var vanskelig, men som kunne koste litt tid.

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

- Lengde på metningsperiodene. Mens turnus på overflaten er to uker før fri, var utgangspunktet for dykkerne 16 dager under trykk. Disse ble utvidet rutinemessige til 24 og 32 døgn for en sesong av gangen. Dette ga større disposisjon for infeksjoner, forurensning (jfr fotnote 11) og generelt svekket allmenntilstand for dykkerne.

Oljedirektoratet villedet lagmannsretten ved å hevde at dispensasjonene var til beste for dykkerne. Da kunne et dykk utvides med et par dager for å få jobben gjort ferdig, i stedet for å trykksette et nytt team. Tvert imot, denne dispensasjonsadgangen åpnet for en generell utvidelse av turnus, slik at dykkeselskapene kunne sikre kontinuerlig dykking med vesentlig færre dykkere. Altså et rent kommersielt gunstig tiltak. Statens vitne brøt vitneforsikringen i sin forklaring, med Arbeids- og inkluderingsdepartementets vitende og vilje.

Staten krevde aldri arbeidsmiljømessige konsekvensutredninger før dispensasjon ble gitt. Helsevikt hos dykkere skyldes åpenbart også et dårlig arbeidsmiljø, ikke bare trykkrelaterte skader.

14-15:

Statens stilte ingen kompetansekrav til dykkere i Nordsjøen. Det fantes ikke relevant utdanning for slike dyp. Noen dykkere hadde hjelmdykkerutdanning, noen ulike kurs fra marinen. Men både sportsdykkere og mennesker uten dykkerutdanning fikk jobb som nordsjødykkere.

Dykking på grunnere vann (maks 60 m), som marinens dykking og anleggsdykking langs kysten, var detaljregulert fra 50-tallet. Arbeidstilsynet innrømmet overfor den danske dykkerunionen i 1975 at det ikke ble stilt krav til dykkingen i Nordsjøen – som da hadde beveget seg ned forbi 150 meter.

I 1980, 14 år etter at dykkingen startet, fikk man en offentlig godkjent dykkerutdanning for Nordsjøen. Uten noe form for oppfriskning fikk imidlertid praktiserende dykkere dispensasjon. Dermed fikk også mangler leve videre gjennom den enkelte dykker, uten påbygg av kompetanse.

Behovet for slik opplæring ble anerkjent, men først som uhjelp til Vietnam. I 1977 - 1978 ble en norsk statsfinansiert dykkerskole i landet bygget og igangsatt. Den forfalt etter få år.

16-17-18:

Staten ga ikke dykkerne ansettelsesvern, slik andre grupper fikk gjennom arbeidervern- og arbeidsmiljøloven. Dermed fungerte heller ikke varsling av ulykker og nærulykker. De som ville varsle, ble rutinemessig truet med oppsigelse.

Staten visste om og aksepterte at varsling ikke skjedde. Dermed aksepterte Staten også at viktig informasjon som kunne gitt sikkerhetsforbedringer ble underslått, til skade for dykkerne.

Dykkerne mener at når Staten bevisst unndrar seg kunnskap og ikke vil vite, og handler i tråd med dette, burde handlingene og valgene juridisk stilles på lik linje med å agere bevisst skadelig.

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

Arbeidstilsynet kjente til og aksepterte at dykkerselskapene i noen tilfeller fraktet døde dykkere ut av norsk farvann, for å unndra seg granskning. I 1975 varslet dr Peter Bennet myndighetene, via danskene, om at 11 døde i 1974 trolig var toppen av isfjellet. Å flytte døde dykkere, for derved å unngå etterforskning, er juridisk og etisk forkastelig. Heller ikke fantes det noe krav om rapportering av- eller medisinsk undersøkelse etter trykkfallsyke eller andre dykkeskader. Med dette systemet holdt Staten seg i bevisst uvitenhet om dykkeforholdene.

Dermed blokkerte Staten for kunnskap som kunne sikret dykkerne.

Dette er viktig i forhold til dykkernes påstand om menneskerettighetsbrudd. I stedet for å innhente opplysninger av sikkerhetsmessig betydning, sørget Staten for at selskapene fikk dekke over ulykkene, til skade både for ofre og dykkere som senere ble skadd av lignende grunner. Mangel på ulykkesrapporter og objektiv etterforskning var et bevisst valg av Staten og kan ikke legges på bransjen, slik domstolene har gjort.

I moderne tid er trolig dykkerbransjen den eneste som ikke har skade- og dødsstatistikk over sine ansatte. Staten bidro aktivt til tåkeleggingen.

I lagmannsretten måtte selv Statens sakkyndige psykiater innrømme at skadeomfanget på dykkere var langt høyere enn i alle de kriger vi kjenner til.

Det fins ikke oversikt over hvor mange dykkere som ble drept og skadet på jobb. Det fins heller ikke oversikt over dem som døde på friperiodene. En hyppig dødsårsak er blitt kalt slag, som har samme symptom som trykkfallsyke. Siden disse ikke ble obdusert, har viktig kunnskap gått tapt. Det vi imidlertid vet, er at unge menn i sin fysiske beste alder, normalt ikke rammes av slag.

Philips SS

Pionerdykker Magn Muledal fra Førde har i dykkersaken og overfor Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite beskrevet nærulykken på Ekofisk i november 1981. Dykkerplattformen Philips SS begynte å drive etter hvert som ankerkjettingene røk i full orkan, med opp til 20 meters bølgehøyde, når man vurderer bølgeslagene mot plattformbeina på Tor i fotodokumentasjonen av hendelsen. Philips SS hadde kurs direkte mot Tor. Evakuering av mannskap måtte innstilles på grunn av den ekstreme vinden. Dermed var en katastrofe større enn Aleksander Kielland under utvikling.

Dykkerne under trykk hadde ingen mulighet for evakuering. Man vurderte å sette overtrykk på trykkammeret for å droppe det i havet uten å vite om det ville flyte eller synke. Dette var ikke testet ut i forhold til ekstrautstyr som var festet til kammeret. Rutinemessig ble jo systemer tatt i operativ tjeneste uten testing, med Statens velsignelse. Om kammeret ville flyte, ville det rotere i ekstrem sjøgang og trolig påføre dykkerne alvorlige knusningskader. Uansett måtte kammeret berges i løpet av få timer og monteres mot et gassystem for å hindre dykkerne fra å dø av oksygenmangel.

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

Over plattformen kretset forsvarets jagerfly, klar til å senke plattformen med mannskap ombord for å hindre den dobbelt så store katastrofen som ville inntreffe hvis kollisjonen ikke kunne unngås. I siste minutt lykkes det, etter flere mislykkede forsøk, å få sleper om bord.

Etter fem års dykkersak i rettsystemet har det ennå ikke lyktes Petroleumstilsynet å finne fram noen granskningsrapport fra denne hendelsen. Hvis den ikke fins, viser det bedre enn noe hvor langt norske myndigheter lot seg bevege for å dysse ned risiko, i denne hendelsen også risiko for plattformarbeiderne. Dette punktet vil være viktig i en menneskerettighetsvurdering. Rett nok ble ingen fysisk skadd av hendelsen, men den dokumenterer hvor systematisk Statens ønske om å dysse ned alvorlige hendelser har vært.

Saken havnet aldri i mediene. Dykkerne ble ikke avhørt. Manglende vitneforklaringer viser at selv om granskning ble gjennomført, ønsket ikke myndighetene en grundig granskning. Dette er i seg et alvorlig menneskerettighetsbrudd, ettersom myndighetene er forpliktet til å etterforske alvorlige hendelser.

Terje Marøy har bedt om innsyn i granskningsrapporten fra hendelsen. Petroleumstilsynet har akseptert innsyn og oversendt materialet. Et kort brev på trekvart side fra Philips og loggen fra telex-kommunikasjonen er visst nok det som foreligger. Innholdet i dette materialet reflekterer overhodet ikke dramaet som vises i bildene og forberedelsene om bord. Derimot viser materialet at selv ikke en slik hendelse utløste krav om granskning fra myndighetenes side. Dykkerne ble ikke avhørt, og Magn Muledal kunne fortelle at de ble truet med avskjed om de fortalte om hendelsen.

Underrapportering, fortielse av ulykker og manglende oppfølging var den viktigste grunnen til at sikkerhetsforbedringene ble obstruert i Nordsjøen. Dette er et kjernepunkt om dykkerne velger å føre saken videre til internasjonale domstoler.

Ikke se, høre eller snakke

Denne kulturen har i sum skadd hele dykkerpopulasjonen. I store deler av Afrika er denne kulturen illustrert gjennom tre ape-skulpturer. Den ene apen holder seg for øynene, den andre for ørene, den tredje for munnen. Betydningen er; ikke se, ikke høre, ikke snakke. Dette er en overlevelsesstrategi i blodige diktaturer. For norske oljebyråkrater har dette vært et leder- og driftsprinsipp, under skiftende regjeringer.

Spørsmålet er altså ikke, som Høyesterett uttrykker, at Staten ikke kunne vite. Staten visste tilstrekkelig om skadene som skjedde nær dagstøtt, men de ville ikke at dette skulle undersøkes. Høyesterett legger feil forutsetning til grunn for sin frifinnelse av Staten for brudd på menneskerettighetene.

Jeg finner det helt uakseptabelt at statsråd Dag Terje Andersen, nå stortingspresident, nettopp med denne hendelsen som ramme, uttaler gjennom sin advokat i Norges Høyesterett: ”Ingen psykiater vil mene at mangel på hyperbar evakueringsmulighet kan være en psykisk belastning.”

Dette er å lyve for Høyesterett. Faktisk tror jeg det bare er statsbetalte psykiatere som ved bestillingsverk kan hevde at det Magn Muledal og hans kolleger opplevde ikke var en psykisk belastning.

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

Denne forakten for en dykkers alvorlige hendelse med påfølgende traume, uttrykt på vegne av våre fremste politiske tillitsvalgte, er grunnen til at jeg her bryter min taushetsplikt som offiser om hendelsen.

Andre dykkere har opplevd at de ikke kunne evakueres ved alvorlig sykdom. Andre har opplevde brann utenfor kammeret, uten mulighet til å flykte.

Men i følge Høyesterett er det ikke Statens ansvar at den tillater slike arbeidsforhold. Det er etter deres mening juridisk greit at dykkere må dø som følge av manglende pålegg, så lenge Staten bare godkjenner de mangelfulle operasjonene, og ikke selv gjennomfører dem. Som at dykkerne ikke kan evakueres ved havari, eller for den saks skyld alvorlig sykdom som hjerteinfarkt, hjerneslag/trykkfallsyke i sentralnervesystemet, blodpropp i lungene, eller andre påregnelige og upåregnelige kriser som måtte oppstå.

19:

Det Norske Veritas beregnet i 1970 nordsjødykkingen til å være 1000 ganger farligere enn andre risikoyrker på den tiden. Likevel valgte Staten å tillate mangelfulle prosedyrer, teknologi og tabeller. Dykkingen var en sammenhengende ulykke som ventet på å skje, og den skjedde.

Etter få år registrerte Staten at unge menn omkom eller ble satt på land med store funksjonsnedsettelse. Det inspirerte likevel ikke offentlige myndigheter til å bedre sikkerheten. Tvert imot, de bidro aktivt til å desinformere og skjule ulykkene. Derfor skjedde også mange ulykker med beslektet forløp.

Ett eksempel på dette var dykkernes krav om at sidepropellene på dykkerfartøyene måtte skjermes for å hindre at umbilical (gass-, kommunikasjons- og varmtvannslange) ble surret rundt propellen. Først etter at nettopp dette skjedde, med fatal utgang og en påfølgende nestenulykke, ble dette tiltaket gjennomført.

20:

Fiaskodykket på NUI i 2002 ble gjennomført 15-20 år etter at Oljedirektoratet utbasunerte at dykking til 400 meter var ufarlig. Kravet til dykkeberedskap før forsering av Norskerenna var 400 meter. Nå, når renna er forsert og de dype feltene utbygd, settes grensa til 180 m, selv om teknologien og prosedyrene er vesentlig bedre enn den gang. Det viser at Statens oljemiljø og bransjen med overlegg har løyet for Stortinget for å få bygge ut. Pr. i dag drives olje- og gassproduksjon utenfor rekkevidden til de som skal reparere dem hvis noe går galt. Derfor er alternativet nå å stenge av ødelagte deler, i den grad det er mulig. Statens beredskap ble diskutert ved "Full City" havariet sist sommer. Pr. idag drives all produksjon dypere enn 180 meter uten beredskap.

Statens vitne brøt vitneforsikringen da han hevdet at 2002 dykket bare fikk yrkesmessige følger for en av dykkerne, og prøvde å nedtone dette.

Staten som part brøt informasjonsplikten til domstolen, når de unnlot å nevne at vitnet hadde partsinteresse i saken. Han representerte olje- og dykkerselskaper som i følge konsesjonsreglene skulle overta regninga om Staten ble dømt til erstatning. Disse

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

konesesjonsreglene, som både burde vært kjent for dommere i lavere instanser og vært med i de politiske diskusjonene om en utenomrettslig løsning, ble først offentliggjort like før Høyesteretts behandling.

21:

Disse konferansene var fullstendig dominert av svært høyt betalte bransjemedisinere. Staten har gjennom hele rettsprosessen innkalt bransjemedisinere for å desavuere de nøytrale medisinerne fra Haukeland om farene ved dykking.

Konferansene endte i hovedsak opp med at dykking kunne fortsette fordi man ikke visste nok om årsakene til de mange dykkeskadene, altså det motsatte av vernelovgivningens føre-var-prinsipp.

Men da disse konferansene ble avholdt fantes en fasit; nemlig at dykkere ble drept og skadd i et omfang som til da overgikk alt man hadde av erfaring i krig og fred. Det alene skulle fått både myndigheter og bransje til å stoppe opp og utvikle sikrere alternativer. Men her har åpenbart hensynet til oljeforsyninger og profitt overstyrte hensynet til dykkernes sikkerhet.

Like viktig er det å ha klart for seg at konsensuskonferansene kun behandlet trykkrelaterte skader. Arbeidsmiljøet generelt, som mangel på hviletid og restitusjon, støy, forurenset arbeids- og bomiljø, lange perioder i et bomiljø der all aktivitet eller adspredelse var umulig, smittefare, og generell helsefare, var aldri tema. Statens fagorganer på disse områdene ble aldri trukket inn.

Dette var et overlagt valg fra Statens side, ettersom dykkerne i årevis påpekte slike problemer. Dette valget strider mot lekfolks oppfatning av folkerettens krav om handlingsplikt når helseskade truer, underbygget av det store antallet dykkere som ble skadet etter få år i yrket. Men i Høyesteretts skrivebordssaler er slikt helt greit.

22:

Føre-var-prinsippet var velutviklet allerede på 60-70 tallet og var verdigrunnet for datidens arbeidervernlov, som var arbeidsmiljølovens forgjenger. Ved oppstart i 1966 hadde myndighetene ingen kompetanse om dypdykking overhode. De stanset aldri opp for å utvikle kompetanse forut for nye operasjoner.

I luftfarten hadde man innført strenge sikkerhetsregler og rutinemessig drilling av nødprosedyrer. Det samme var tilfelle i alle deler av Forsvaret. Men den farligste virksomheten av alle, dykking dypere enn 60 meter, hadde ingen begrensninger. Selv dykking på grunt vann langs kysten var strengt regulert på den tiden. Fra Statens side er det mer enn uaktsomt, faktisk et overlagt valg med kjent skadepotensial, når de tillater at arbeid med størst risiko har de laveste sikkerhetskravene.

Dette er det motsatte av menneskerettighetsbestemmelsene som pålegger Staten handlingsplikt når liv og helse er truet. Tvert i mot er det Staten som bevisst tillater at liv og helse skal trues. Noe som åpenbart er i tråd med Høyesteretts syn på menneskerettighetskonvensjonene.

23

Staten innførte egenkontroll i bransjen. Selskapene hadde selv ansvar for å organisere på en sikker måte. Når dette ikke ble gjort, var det olje- og dykkeselskapenes ansvar og deres alene. Samtidig påberopte Staten seg via Stortingsmeldinger, skatte- og avgiftsregime, lovverk og konsesjonsvilkår at de skulle ha ca. 80% av profitten.

Staten krevde også at alle rørledninger etter x-antall år vederlagsfritt skulle tilbakeføres til Staten som en del av deres infrastruktur. Følgelig har dykkerne arbeidet direkte på Statens eiendom.

Via egenkontrollen er den viktigste økonomiske interessenten fritatt for ansvar. I konsesjonsreglene ligger dessuten nedfelt at om Staten på noe punkt skulle bli idømt et erstatningsansvar for noen del av virksomheten i Nordsjøen, så forplikter selskapene seg til å overta de økonomiske konsekvensene av et slikt ansvar.

Førstevoterende i Høyesterett, tidligere regjeringsadvokat Erik Møse, hevdet at sikkerhetsdelegeringen fritar Staten for ansvar, både i forhold til norsk rett og menneskerettighetene. Dette sluttet de andre dommerne seg til.

Møse har vært dommer og leder av krigsforbryterdomstolen for Rwanda. Rwanda har som Norge underskrevet de fleste menneskerettighetskonvensjoner. I forlengelsen av hans resonnement i dykkersaken, kan en stat legge forholdene til rette for krigsforbrytelser, men ikke kunne trekkes til ansvar hvis overgrepene utføres av paramilitære styrker som handler på Statens oppfordring, men ikke er direkte statlige grupper. Analogien viser at resonnementet i lekfolks øyne er tøvete.

I forhold til dykkerne bivånet Staten at delegering av sikkerhetsansvar, den såkalte internkontrollen, ikke fungerte. Likevel lot man dette fortsette, og statlige organer motsatte seg sikkerhetsforbedringer, som tabeller og dispensasjoner er eksempler på.

24:

Dekket av andre fotnoter.

25:

Leder av Oljedirektoratets dykkerseksjon drev private forretninger i næringen gjennom selskapet Synergi. Oljeselskapet Elf fikk satt en stopper for dette. Per Rosengren benekter at han visste at Synergi skulle drive oljerelatert rådgivning, selv om det fra første stund var dette selskapet drev med.

Rosengren eide en tredel av Synergi. Medeierne var personer som han i egenskap av dykkerseksjonens leder hadde kontrollansvar for i oljesaker. I en slik situasjon kan han ikke ha noe som helst forretningsmessig forbindelse med dem, uansett om det er innenfor fagområdet eller ei pølsebu.

Personene i Synergi var involvert både i dykkeprosjekter, utrustning av dykkerskip og forsøksdykking med tvilsom sikkerhet. Dykkeskipet Seaway Pelican er et slikt eksempel, godkjent for 400 m, med et blandingssystem som var så dårlig at dykkerne under trykk måtte vifte med håndklær for å blande gass, for ikke å besvime. Manglende restitusjon etter arbeidsøktene, i forurensede kammer inntil 32 dager, ble ytterligere forverret ved at noen alltid måtte være våkne i friøktene for å sikre seg og kameratene mot besvimelse under trykk.

Et annet og enda tydeligere tilfelle av korrupsjon er Statoil, Hydro og Sagas beredskapsavtale med Stolt Offshore, jfr fotnote 7b.

26:

Kari Todnem

Forsker og nå dr med Kari Todnem avdekket at det ikke var gjennomført ett eneste dykk til 300 meter uten å skade dykkere. Hennes rapport stadfestet forhold dykkerne fryktet og hadde tatt opp i 20 år.

Rapporten var bestilt av bl.a. Oljedirektoratet. Men de var så ubekvem med konklusjonene at deres ingeniørmiljø ble satt til å trekke hennes medisinske konklusjoner i tvil. Det er uvanlig at et ingeniørmiljø skal desavuere medisinsk forskning. Man ser ikke at leger imøtegår doktorgradsarbeider innenfor ingeniørfagene. Men her lot Staten ingeniørene overstyre det som kunne blitt en gunstig medisinsk utvikling for en utsatt yrkesgruppe.

Dette var Statens eget valg, og i strid med lekfolks oppfatning av menneskerettighetskonvensjonenes handlingsplikt når liv og helse blir truet. Historien viser imidlertid at Todnems advarsler slo til, slik Staten selv var klar over, men dysset ned, etter å ha bivånet frafallet blant dykkerne i 20 år før Todnems forskning startet.

Rolf Kahrs Hansen

Under oppbygging av fagmiljøet NUI-NUTEC søkte forskeren Rolf Kahrs Hansen en av stillingene i 1976-77. Han var på den tiden venstreorientert, og Politiets Overvåkingstjeneste ble brukt til å hindre at han skulle få stillingen som han var kvalifisert for.

I sin bestilling til POT redegjør Statens representant i detalj om kjente mangler ved dykkesikkerheten, og uttrykker frykt for at disse kunne bli kjent for allmennheten (og derigjennom dykkerne). Denne beskrivelsen beviser i detalj at Staten var klar over de farene som de utad underslo informasjon om, og som de fryktet kunne påvirke utbyggingstakten om de ble kjent utenfor petroleumsmiljøet.

Kahrs Hansen fant disse opplysningene i mappa si, etter at den ble åpnet som følge av Lund-kommisjonens granskning av de hemmelige tjenester på 90-tallet.

Mappene viser at tidligere forsker på NUI, Jan Onarheim, også ble overvåket. Avdekkingen av disse forholdene resulterte i at Stortinget for andre gang valgte å behandle dykkesaken.

27:

Det er ikke uvanlig at enkelte risikoutsatte grupper blir unntatt fra deler av arbeidsmiljøloven. I slike tilfeller blir alternativt regelverk og sikkerhetsbestemmelser utviklet og drillet for å redusere arbeidsmiljørisiko. Dette ble valgt bort og obstruert av Staten, og skylden for dette er i domstolene lagt på bransjen som takket og bukket for anledningen til å ta snarveier.

28-29:

Proessen har vært en sammenhengende nedtur der viktige områder er skjøvet unna. Først ble Lossius-kommisjonens mandat barbert i deres sluttrapport, hvor flere av de momentene som skulle undersøkes ikke ble fulgt opp. Til tingretten blir vi enige med Staten om at tre pilotsaker skal kaste lys over dykkernes arbeidssituasjon. Etter at denne enigheten er oppnådd,

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

snur departementet. De vil kun akseptere at forholdet for de tre pilotene blir belyst. Helheten som rammet alle dykkere blir skåret vekk, mer i lagmannsretten enn i tingretten, og i Høyesterett er nesten ingenting igjen.

Stortingets forutsetning om at saken skulle belyses er systematisk brutt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet som var Statens partsrepresentant og dykkernes motpart. Hertil kommer at flere av Statens vitner brøt vitneforsikringen som går ut på både å snakke sant og ikke fortie opplysninger av betydning for saken. Staten bidro til skaden ved at deres representanter ikke korrigererte domstolene når åpenbart villedende informasjon var framført.

Slik har statsrådene Hansen og Andersen gjennom sitt embetsverk også brutt Stortingets uttrykkelige forutsetning om at det var saken som skulle prøves i domstolene. I stedet ble prosessen anlagt for å frifinne Statens mange krumspring, forsettlige handlinger og unnlatelser innenfor norsk petroleumsvirksomhet. Strategien lykkes, og vi har fått en dom som ikke føles rettfærdig, og heller ikke er det.

MEN: *Ingen av domstolene har vært i tvil om at det er dykkingen som er grunn til dykkernes skader, skader som har rammet en hel yrkesgruppe i løpet av de cirka 10 første årene av det som skulle være et yrkesliv.*

30:

Høyesterett har i mange år rekruttert dommere fra Statens egne juridiske miljøer. Alle 20 dommere som for tiden utgjør Norges høyesterett har tidligere vært statsansatte. Vi holder da domspraksis for lavere domstoler utenfor. Vi anser det også uproblematisk at fem av dem har sin erfaring begrenset til sivilombudsmannen eller universitetene. Innvalen av dommere fra statsmakta kan være uheldig av hensyn til folks oppfatning av vår høyeste domstols uavhengighet. I organer som Regjeringsadvokatens kontor, Justisdepartementets lovavdeling og tunge embetsmannsstillinger i ulike departementer, har de gjerne ett fokus – å representere makta i tvister som involverer myndighetene og den lille mann og kvinne. Det kan skape en holdning preget av at embetsverket har større troverdighet enn bråkmakeren som saksøker dette verket.

Virket som regjeringsadvokater er problematisk. Det fins mange eksempler på at regjeringsadvokatene er lite opptatt av rett og galt, og de tillater ofte at embetsverket får gå i retten med ren desinformasjon på grensen og over grensen til løgn. Eller de tillater sine vitner å vri på virkeligheten. Regjeringsadvokatens fokus er å vinne for det standpunkt som embetsverket har inntatt, selv om vi vet at forvaltningen begår overgrep og rettighetsbrudd stadig vekk.

Det etiske nivået ved Regjeringsadvokatens kontor er neppe høyere enn hos en hvilken som helst bakgårdsadvokat som trikser med fakta. Mens en bakgårdsadvokat kan risikere personlig ansvar om han ikke etterprøver sine vitners utsagn, skjer dette sjelden i sivile saker som regjeringsadvokatene er involvert i.

Det fins ingen vitenskap som forteller at Statens myndighetspersoner er mer troverdige enn lekfolk. Men i domstolene virker det som vanlige folk ikke får samme troverdighet som en embetsmann. Det oppleves urettferdig, men dessverre forsøkes det lite på bevisføringen i avsagte dommer.

Nå skal det tilføyes at de fleste dommerne i Høyesterett har skaffet seg annen erfaring, som dommere i lavere domstoler og advokater. Generelle betraktninger kan jo aldri brukes til å trekke individers integritet i tvil, ei heller høyesterettsdommere. At de i enkeltsaker ikke alltid er helt uten tidligere bindinger, betyr heller ikke at de vil la dette påvirke sine domsbegrunnelser. Tidligere høyesterettsdommer Emil Stang er jo et eksempel i så måte. Han var kommunist fram til 1927 og erklært sosialist også seinere. Men i Høyesterett var han en ihuga forsvarer av den private eiendomsretten, selv om han nok ville sette lovverket annerledes.

Spørsmålet om inhabilitet løser Høyesterett ved at det må gå noe tid før en dommer får dømme i saker innenfor sitt tidligere ansvarsområde, men likevel vil holdninger skapes og modnes gjennom en samlet erfaring.

Høyesterettsdommen i dykkernes disfavør var enstemmig, og vi kan ikke påstå at rekruttering fra skjeve maktbaser er årsaken til domsutfallet. Men trolig kan noe legges på at Høyesteretts ankeutvalg nektet dykkerne å fremme forhold som kunne belyse dykkernes samlede arbeidsforhold, som skadet en hel yrkesgruppe.

Nordsjødykkeralliansen har valgt å klage høyesterettsdommeres habilitet inn for EMD. Om det kommer et svar, vil det ha prinsipiell interesse. ODU har valgt ikke å bruke ressurser på dette, ettersom det for tiden ikke er mulig å sette Høyesterett med dommere som aldri har hatt bindinger til Staten. Vi har tro på deres integritet, selv om vi er uenige i deres skjønn. Og det skjønnet er delvis basert på desinformasjon fra Statens side.

Problematikken er likevel ikke uten interesse. Førstevoterende Erik Møse presterte som regjeringsadvokat for Forsvarsdepartementet i sin tid å få domstolenes medhold i at norske soldater i FN-opdrag ikke skulle ha rett til å rapportere krigsforbrytelser tjenestevei (Marøysaken). Det kunne støte den ene eller annen part. Slik rapporteringsrett hadde man bare hvis egen avdeling begikk krigsforbrytelser, altså en total meningsløshet. Med dette synet hindret Norge at alvorlige krigsforbrytelser ble etterforsket og påtalt. Et passivt nøytralitetsbegrep er meningsløst. Nøytralitet gir derimot mening hvis barnedrap og annen uhygge påtales, uansett hvem av partene som begår dem.

Denne gang var det dykkernes rett til beskyttelse av menneskerettighetene Møse trakk på.

31:

Dykkerne følte ved flere anledninger at regjeringsadvokatens argumentasjon var uetisk. Dette tok dykkerne opp med Arbeids- og inkluderingsdepartementet for å høre om han hadde gått ut over sine fullmakter. Statsråd Dag Terje Andersen presiserte at det var han og departementet som sto bak det som ble argumentert i retten.

- Dykkerne har fått nok, skrev Regjeringsadvokatene i et innlegg i Aftenposten om saken. Siden kompensasjonsordningene har gitt cirka 20-40 prosent av det som normalt tilkjennes ved yrkesskade, kan dette vanskelig tolkes annerledes enn at den rød-grønne regjeringen mener at yrkesskadeserstatning er for høy etter norsk rettspraksis. Dykkerne har ikke krevd mer enn vanlig praksis åpner for.

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

- Småbarnsforeldre i turnus skal ha avkortet yrkesskadeserstatning, siden deres avgang i arbeidslivet etter helsesvikt også kan henge sammen med at de egentlig ønsker å være mer hjemme.
- Å gå til rettssak er det samme som å dokumentere restarbeidsevne, og følgelig skal yrkesskadeserstatning reduseres for slike personer.
- Regjeringsadvokaten hevdet, etter fullmakt fra Andersen i Høyesterett, at ingen psykiater vil hevde at det er en psykisk påkjenning å være avskåret fra evakuering ved sykdom, brann, havari som Philips SS, osv. Påstanden er usann, men trolig en finte for også å få Høyesterett til å undervurdere farene ved dykking, jfr. fotnote 16.

Det er vanskelig å se et sosialdemokratisk verdigrunnlag i denne typen argumentasjon.

32:

Staten visste at utbygging ville medføre død og skade på dykkerne. Men Høyesterett har akseptert at en papirbestemmelse om at operatørene har sikkerhetsansvar, fritar Staten, selv om Staten aksepterte at de valgte løsningene skadet dykkerne fortløpende, og ingen operasjoner kunne igangsettes uten Statens godkjennelse.

33:

Flere av Statens ekspertvitner, både på dykking og dykkemedisin, hadde partsinteresser i saken uten at dommerne i ulike instanser ble informert om dette. Deres arbeids- og oppdragsgivere ville bli pålagt å betale erstatningen om Staten ble dømt. Det følger av konsesjonsvilkår som ble holdt unna saken helt til Høyesterettsbehandlingen. I Høyesterett ble det ikke gitt anledning til å gjennomgå svikt i lavere instansers bevisvurdering, slik at partsvitnenes unøyaktigheter og desinformasjon har blitt stående.

34: Jfr fotnote 30, 31, 33

35:

Tabeller: Staten hevder at man på 70-tallet ikke visste tilstrekkelig om farene ved trykkfallsyke, og at sykdommen enkelt kunne kureres ved rekompresjon. Saken snus på hodet. Det var velkjent at trykkfallsyke var en dødelig sykdom. Det var velkjent at gass i kroppsvevet, blodbanen og sentralnervesystemet med stor sannsynlighet kan medføre blodpropper, som i hjernen lignes med slag. Når Staten mottar et ønske fra næringen om å innføre prosedyrer som i stort omfang utsetter arbeiderne for en slik dødelig og svært skadelig risiko på helt normale arbeidsøkter, burde den krevd dokumentasjon på at behandlingen var trygg og fri for mulige ettervirkninger. Den kunnskapen hadde man i uavhengige medisinske miljøer, men bevisst valgte man uten vitenskapelig grunnlag å følge bransjebetalte medisinerere som ut fra egeninteresse underkommuniserte risiko. Jfr. Fotnote 7 og 10.

Dispensasjoner: Jfr fotnote 13

Utestet utstyr og prosedyrer: Både gassblandinger, dykkerutstyr, støttesystemer og tabeller ble brukt uten forutgående tester og kvalitetssikring. Dette var bransjens valg, med Statens aksept. Jfr. Fotnote 10, 12 med flere

Ulykker fortiet, manglende etterforskning: Jfr fotnote 16.

Manglende medisinsk vurdering av dykkevirksomheten: Jfr fotnote 10, 11, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21 og 22.

Statlig trenering av sikkerhetsarbeid: Jfr fotnote 10, 11, 13 og 16 mfl.

Falsk informasjon til Stortinget og utbyggingstillatelser på sviktende premisser: Jfr fotnote 24 spesielt og fotnote 7, 17, 18, 20, 21, 22, 25 og 26.

Forskning: Jfr fotnote 7. Medisinsk etisk komite ble ufullstendig informert om prosjektene. Helsekadene ble skjult for politikerne, men var velkjent i Oljedirektoratet. Dykkere ble nektet behandling for trykkfallsyke. Dykkere ble påført dødelig form for trykkallsyke (cerebral bends) med overlegg. En oppstigning som skulle ta vel ti timer, ble gjennomført på to minutter. Dette ble observert av Staten, ingen anmeldelse eller straffereaksjon i etterkant. I retten ble slikt kalt Mengele-forsøk av anerkjente medisinerere. Staten feilinformerer når den hevder at alle dykk var medisinsk klarert. Slik gjennomføring ville ingen medisinsk etiker

36:

Psykiater Lars Weisæth benyttes hyppig av Staten og forsikringsselskapene for å imøtegå andre psykiatere og fagmiljøer når disse konkluderer til fordel for den skadde personen. I mange år har han forsøkt å bortforklare skadene til krigsveteraner. Nå prøver han å redusere skadene til dykkerne.

Vi ser et mønster i hans opptreden og vurderinger som tilsier at han bør granskes av helsemyndighetene. Hvis det er slik at Weisæth opptrer uklanderlig, så har det psykiatriske legemiljøet et problem. Tunge fagmiljøer og erfarne leger er dårlig i stand til å sette riktige diagnoser, hvis det er Weisæths vurderinger som er de korrekte.

I dykkersaken hevdet han at det ikke er noen psykisk belastning å sitte innesperret når fartøyet er i ferd med å havarere, jfr. Philips SS ovenfor.

Når mannen ikke aksepterer at erfart fare er farlig, innenfor dykking som han ikke har kunnskap om, går han lenger enn medisinen tillater. Han kan ikke med troverdighet hevde at farlige situasjoner ikke er det, og følgelig kan han heller ikke medisinfaglig hevde at slike opplevelse ikke skader.

Han hevder at det å gjennomføre en rettssak er så belastende, at det i seg selv viser at skadene er måtelige. Den ene av dykkerne i saken maktet bare delvis å følge egen sak, men den blotte deltakelse var i følge Weisæth tilstrekkelig til å redusere hans psykiske skader, som ble stadfestet av flere leger, og som ikke engang Weisæth klarte å nulle helt i sin vurdering. Holdningen er en trussel mot rettssikkerheten, og neppe medisinsk holdbar. Selv en knekket person kan klare å mobilisere noen dager når hele framtida står på spill.

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

I en krigsveteransak brukte han som argument at en person kunne være disponert for psykisk skade, ettersom mora hadde vært psykiatrisk pasient. Mannen fikk ikke erstatning. Her bryter Weisæth og Staten fundamentale menneskerettigheter. Sønnen blir straffet for moras sykdom. Det vil alltid finnes folk i risikoyrker som kan ha psykiske lidelser i slekta. Det er en påregnelig risiko for dem som ansetter og sender folk ut i farlig tjeneste. At dette skal fritas for arbeidsgivers ansvar, er uverdigg, og særlig ille er det når Staten benytter slike strategier. Enhver person skal vurderes for det han selv er, ikke for hva hans omgivelser er.

Hans arbeidsmetode er også betenkelig. I dykkersaken oversatt han alle frister som retten satte. Dermed ble hans rapport levert så seint at det ikke ble tid for dykkerne til å få rapporten evaluert av andre medisinske fagmiljøer. Han skulket deler av saken, hvorpå dommeren refset ham, og truet med å kaste ham ut fordi han var i ferd med kun å få et selektivt bilde av saken.

Han ble også avslørt for å ha slumset med sine rapporter. En av dykkerne kunne i sin vitneforklaring avdekke at Weisæth i sin rapport hadde referert eller oppfattet fakta feil på cirka 30 punkter. Weisæths beskrivelse av undersøkelsessituasjonen var også grovt fordreid. Han brukte mot dykkeren at denne hadde klart å holde fokus under en fem timer lang undersøkelse, men sa ingenting om at undersøkelsen ble avbrutt flere ganger, og med lunsjpause halvveis. Fem-timers-økta var i realiteten en atspredt undersøkelse på tre timer, som hvem som helst kan skjerpe seg til.

Derfor mener vi at Helsetilsynet bør gjennomføre et tilsyn med Weisæth.

Tilsynet bør se på:

- * Grunnlaget for at Weisæth systematisk stiller mildere diagnoser enn andre medisinerere.
- * Om hans vurderinger til skade for den svake part er i tråd med hans egne publikasjoner, og andre forskeres publikasjoner. I særdeleshet bør det undersøkes om hans diagnostiseringer henger sammen med hvem som betaler hans honorar, eller hvem som har foreslått ham oppnevnt.
- * Hans tese om at folk i risikoyrker har mindre risiko for PTSD enn personer i risikofrie yrker bør etterprøves. Et stort antall farlige hendelser i et risikoyrke, skal med andre ord gi mindre sannsynlighet for skade enn om en i et risikofritt yrke skulle oppleve et traume. Dykkere og krigsdeltakere vil gå trange tider i møte om den slags skal gi mulighet for ansvarsfraskrivelse.
- * Det bør undersøkes hvor mange sakkyndige oppdrag han har hatt, og hvor ofte han har imøtegått andre leger for å gi fordel til sin oppdragsgiver.
- * Det er grunn til å tro at han tar lettvindt på enkelte sakkyndig-opdrag.
- * Han har vært ansatt i Staten med høy militær grad. Som militærpsykiater har han et revir å forsvare, som kan slå uheldig ut også i andre sammenhenger hvor han representerer maktapparatet. Alle advokater bør derfor avvise Weisæth som sakkyndig i saker der Staten er part.

Inntil hans virke er gransket, og hans medisinske integritet er avklart, bør advokater generelt være varsom med å godta at Lars Weisæth oppnevnes til sakkyndig. ODU vil med det første ta opp forhold rundt ham med dertil egnede organer.

OffshoreDykkerUnionen (ODU)

37: Under domstolsbehandlingen i Norge ble rapporten «Helsestatus hos tidlige Nordsjødykkere», utarbeidet av Yrkesmedisinsk Avdeling, Haukeland Universitetsykehus, på oppdrag fra Arbeids og Sosialdepartementet og utgitt i desember 2004, fremlagt.

Dens konklusjoner ang. hjerneskader hos dykkerne ble avfeid av RA som "mer eller mindre diffuse funn som ikke burde eller kunne vektlegges".

“Cerebral diffusion and perfusion deficits in North Sea Divers”, publisert 4. august 2010, og fra samme forskermiljø, beviste vitenskaplig at tilnærmet alle dykkere har hjerneskader av forskjellig grad. Mange dykkere har siden 70 tallet "stått igjen på kaia" uten svar og diagnose på hva som hadde rammet dem. For mange kom svaret først i 2010. Manglende diagnose medfører en stor tilleggsbelastning. Som tap av troverdighet, mistenkeliggjøring og tap av rettigheter. Viser igjen til det innarbeidede "føre var prinsippet" ellers i norsk arbeidsliv, samt manglende forskning.

Den omtalte rapporten ble kåret til den beste utgått av en nordisk forskningsinstitusjon i 2010. Se også nyhetsinnslag på TV, fra NRK Vestlandsrevyen og Dagsrevyen 04.10.2010.

Slike forhold, med mer, utgjorde kjernen i videreføringen av saken til EMD. EMD avholdt en direkte høring av partene (staten v/regjeringsadvokaten og dykkerne v/Advokatfirma Ness, Lundin & Co) den 17. september 2012. EMDs dom ble antydnet å ville foreligge i løpet av ett år etter høringen.

I skrivende stund, 20. november 2013, foreligger EMDs dom ennå ikke, men er forespeilet før årsskiftet 2013 -2014.
